

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

t.a.v. de minister van Asiel en Migratie en de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid en de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Inspectie Justitie en Veiligheid

Directie Beschermen, Straffen en Handhaving
Afd. Beschermen

Hoge Nieuwstraat 8
2514 EL Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.inspectie-jenv.nl

Contactpersoon

contact@inspectie-jenv.nl

Onze referentie

6240868

Uw referentie

Datum 10 maart 2025
Betreft Inburgering van statushouders die langdurig in de asielopvang verblijven

Geachte mevrouw Faber, geachte mevrouw Coenradie,

Met de inwerkingtreding van de nieuwe Inburgeringswet (Wi2021) in januari 2022 is de 'tijdige start' van inburgering centraal komen te staan: het idee dat nieuwkomers vanaf het begin meedoen in Nederland om zo integratie te stimuleren.¹ Hoewel zowel de Nederlandse maatschappij en mensen met een asielstatus (oftewel statushouders) hier bij gebaat zijn, wordt deze 'tijdige start' bemoeilijkt door het woningtekort en de daarmee verbonden trage uitstroom van statushouders naar gemeenten.

Terwijl statushouders niet tot de primaire doelgroep van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) behoren, vormen zij door de woningmarktkrapte langdurig een aanzienlijk aandeel van de bezetting van COA-locaties. Momenteel heeft ongeveer één op de vier bewoners van de asielopvang zijn/haar asielproces afgerond en een verblijfsvergunning (status) gekregen. Het COA verwacht dat dit aandeel zal stijgen en dat op 1 januari 2026 zelfs circa de helft van de COA-bewoners statushouder zal zijn.² Hun langdurige verblijf in de opvang zorgt voor extra druk op het COA, bovenop het tekort aan (structurele) opvangplekken voor asielzoekers en de daaruit volgende risico's voor de kwaliteit van opvang en begeleiding voor COA-bewoners en COA-medewerkers.

Hoewel het COA vanuit de Wi2021 geen regierol op de inburgering heeft, wordt de organisatie nu wel geconfronteerd met de begeleiding van een grote groep statushouders die langdurig in de opvang verblijven. Statushouders zouden volgens bestuurlijke afspraken eigenlijk na veertien weken uit de asielopvang naar een woning in een gemeente moeten verhuizen.³ Eind 2024 verbleef echter zeventig procent van de statushouders (11,853 mensen, waaronder 2,052 kinderen) langer dan veertien weken in de asielopvang en is de gemiddelde wachttijd voor een woning zelfs vierendertig weken na verlening van de asielvergunning.⁴

Als gevolg hiervan komt een snelle inburgering onder druk te staan.

¹ Memorie van toelichting wetsvoorstel Wet inburgering 2021, p.5.

² COA (2024) '[Vraag naar opvangplekken blijft groeien door knelpunten in de asielketen](#)'.

³ [Uitvoeringsagenda Flexibilisering asielketen](#) (2024), p.10.

⁴ Data opgevraagd bij het COA, peildatum december 2024.

Eerder onderzoek laat zien dat lang wachten in de asielopvang negatieve gevolgen heeft voor het integratieproces van statushouders.⁵ Hoe langer mensen in de asielopvang verblijven, hoe nadeliger het effect op meerdere leefgebieden waaronder (mentale) gezondheid, financiële situatie, onderwijs, doenvermogen, taalbeheersing, en arbeidsmarktpositie.

Dit vormde aanleiding voor de Inspectie Justitie en Veiligheid (de Inspectie) en Toezicht Sociaal Domein (TSD) om een onderzoek uit te voeren.⁶ In dit onderzoek is gekeken naar de taken van het COA vanaf het moment dat asielzoekers statushouders worden. De Inspectie en TSD zijn nagegaan wat de praktische (on)mogelijkheden van het COA zijn in de langdurige opvang en begeleiding van statushouders.⁷

In het kader van dit onderzoek is gesproken met verschillende organisaties die betrokken zijn bij de inburgering van statushouders vanuit de asielopvang. Zo is gesproken met het COA, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Vluchtelingenwerk Nederland (VWN) en Divosa.⁸ Ook is met vijf statushouders gesproken over hun ervaringen met de inburgering vanuit de asielopvang.

In deze brief delen de Inspectie en TSD de resultaten van hun onderzoek. Samengevat is de conclusie dat statushouders te lang in de COA-opvang verblijven waar de mogelijkheden voor begeleiding van statushouders na veertien weken veelal ontbreken. Hierdoor kunnen zij minder snel en volwaardig inburgeren.

Langdurig verblijf van statushouders in asielopvang

De Wi2021 is er op ingericht dat ongeveer veertien weken na het verlenen van een verblijfstatus door de gemeente huisvesting wordt geregeld. In de praktijk verblijven statushouders echter veel langer in de asielopvang.

⁵ O.a. Ministerie van SZW en Regioplan (2024) 'Inburgeren door de ogen van nieuwkomers'; Ombudsman (2018) 'Een valse start. Een onderzoek naar behoorlijke inburgering'; Pharos & Kennisplatform Inclusief Samenleven (KIS) (2019) 'De rol van gezondheid bij inburgering van statushouders'; Sociaal Cultureel Planbureau (2021) 'Een analyse van het op statushouders gerichte beleid en wat er nodig is om dit beleid te verbeteren'; Ombudsman (2022) 'Een status met weinig armslag. Onderzoek naar de financiële knelpunten van statushouders rond het sociaal minimum'; KIS (2023) 'Monitor gemeentelijk beleid arbeidstoeleiding en inburgering statushouders en gezinsmigranten 2023'.

⁶ De Inspectie houdt toezicht op uitvoeringsorganisaties in de migratieketen, waaronder het COA. TSD is een samenwerkingsverband van vier inspecties: Inspectie Justitie en Veiligheid, Nederlandse Arbeidsinspectie, Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en Inspectie van het Onderwijs. TSD heeft een brede inspectieplicht op het sociaal domein en werkt vanuit het perspectief van mensen die zich in een kwetsbare positie bevinden.

⁷ Langdurig betekent hierbij langer dan de afgesproken veertien weken waarin statushouders in de asielopvang wachten op een woning in een gemeente.

⁸ Daarnaast zijn vier groepsinterviews georganiseerd met casemanagers, casemanagers participatie en een NT2 docent van het COA, die een rol hebben in het begeleiden van statushouders in de asielopvang. Deze groepsinterviews zijn georganiseerd in vier regio's, om een zo breed mogelijk beeld te vormen. Ook zijn bestaande rapporten, beleidsstukken en andere documentatie geanalyseerd. Tot slot is kwantitatieve data opgevraagd bij het COA. De verzamelde data is geanalyseerd met behulp van software Atlas.ti.

Ongeveer elfduizend mensen verbleven nog langer dan een jaar in de asielopvang nadat ze een status kregen.⁹ Het komt voor dat gezinnen pas twee tot drie jaar na het krijgen van hun status uit de opvang kunnen verhuizen.¹⁰ Ook alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv) met een status wachten vaak te lang op doorstroom naar kleinschalige opvang van Nidos of naar huisvesting in de gemeente.¹¹

De gemiddelde wachttijd tot huisvesting van vierendertig weken na het verkrijgen van een status komt bovenop de gemiddelde wachttijd van eenenzestig weken voordat de IND een besluit neemt op het asielverzoek.¹² Hierdoor spreken zowel COA-medewerkers als ook statushouders van "verloren tijd". De persoonlijke en maatschappelijke kosten voor deze verloren tijd zijn aanzienlijk, waarbij het langdurig ontbreken van perspectief en verblijf in sobere omstandigheden redelijkerwijs geen positieve impact heeft op de zelfredzaamheid van mensen.

Bovendien worden ook statushouders nog regelmatig geconfronteerd met verhuisbewegingen tussen opvanglocaties. Zo moet één op de vier statushouders nog een keer tussen opvanglocaties verhuizen nadat ze hun status hebben gekregen, bovenop verhuisbewegingen tijdens hun asielprocedure.¹³ Naast de onderbroken toegang tot zorg, school, werk en sociaal netwerk, zorgen verhuisbewegingen voor statushouders er ook voor dat het voorinburgeringstraject (waaronder taalonderwijs) wordt verstoord.¹⁴

Knelpunten programma Voorinburgering

Het COA heeft de opdracht om het programma Voorinburgering aan alle statushouders aan te bieden ter voorbereiding van het inburgeringsproces in de gemeente.¹⁵ Het programma is erop ingericht dat het binnen veertien weken wordt afgerond, in lijn met de verwachte uitstroom van statushouders.¹⁶

⁹ Data opgevraagd bij het COA, peildatum december 2024. 10,990 mensen verbleven langer dan 50 weken in de asielopvang na het verkrijgen van hun vergunning.

¹⁰ Data opgevraagd bij het COA, peildatum december 2024.

¹¹ Brief regering (2024) '[Actuele situatie asielketen en Oekraïense ontheemden](#)'. In december 2024 verbleven 67 procent van de amv langer dan veertien weken na vergunningverlening in de opvang. 162 van de 921 amv die per december 2024 in de COA-opvang verbleven, verbleven langer dan 50 weken in de asielopvang na het verkrijgen van hun vergunning.

¹² NOS (2024) '[Wachlijsten IND lopen op, onbegrip in Kamer over asielbezuinigingen](#)'.

¹³ Data opgevraagd bij het COA, peildatum december 2024. Volgens het Centraal Bureau Statistiek (CBS) verhuist 40 procent van de inburgeringsplichtigen (cohort 2023) minstens drie keer van opvanglocatie. CBS (2024) '[3. Vroege start asielmigranten tijdens verblijf in COA opvang](#)'.

¹⁴ KIS (2023) 'Monitor gemeentelijk beleid arbeidstoeleiding en inburgering statushouders en gezinsmigranten 2023'.

¹⁵ [Staatscourant 2022, 26908](#)

¹⁶ Het programma bestaat uit 115 lesuren Nederlands als tweede taal, 15 lesuren Kennis van de Nederlandse Maatschappij training (KNM-training), 15 lesuren Introductie Module Arbeidsmarkt en Participatie (introMAP), gemiddeld 11 uur individuele begeleiding, en het opbouwen van een digitaal klantprofiel voor de ontvangende gemeente. Deelname aan het programma is niet verplicht. Volgens het CBS (2024) heeft twee derde (76 procent) van de statushouders ingestemd met deelname aan het programma (cohort 2022 en 2023). 7,7 duizend statushouders uit deze cohorten die bij het COA verbleven waren echter (nog) niet gevraagd of ze willen deelnemen, bijvoorbeeld omdat ze onderwijs volgen in een internationale schakelkas of omdat er nog geen gesprek heeft plaatsgevonden over het programma.

De algemene begeleiding zoals gesprekken met COA-medewerkers loopt door zolang statushouders in de opvang verblijven.

In de praktijk zijn er een aantal belemmeringen bij het aanbieden van het COA-programma Voorinburgering. Zo zijn er op sommige locaties wachtlijsten voor het programma, bijvoorbeeld door een gebrek aan docenten Nederlands als tweede taal (NT2-docenten), en COA-personeel.¹⁷ In gesprekken met COA-medewerkers en statushouders komt naar voren dat de duur van het programma volgens hen niet in verhouding staat met de lange daadwerkelijke verblijfsduur in de opvang, en dat er onvoldoende differentiatie voor de verschillende (taal)niveaus is.¹⁸ Men zou de tijd in de opvang beter willen benutten.

Datum
26 februari 2025

Onze referentie

Bovendien is het programma Voorinburgering niet op alle locaties waar statushouders verblijven beschikbaar, met name op noodopvanglocaties.¹⁹ De individuele begeleiding op noodopvanglocaties is vaak beperkter en taallessen kunnen niet altijd worden geregeld vanwege de snelheid waarop locaties worden geopend of gesloten.²⁰ Daarnaast belemmeren de beperkte voorzieningen op noodopvanglocaties (zoals het ontbreken van een rustige ruimte om te studeren, internetverbinding) statushouders om effectief deel te nemen aan het programma Voorinburgering. De zorgen die de Inspectie eerder heeft geuit over de lagere kwaliteit van opvang en begeleiding in noodopvanglocaties zijn ook hier relevant.²¹ Zij hebben een bijkomend negatief effect op het welzijn van statushouders die langdurig in de opvang verblijven.

Zeker gezien het feit dat de meerderheid van de statushouders op een noodopvanglocatie verblijft, is het des te ernstiger dat het programma Voorinburgering niet op alle noodopvanglocaties wordt aangeboden.²²

Stagnerende inburgering na veertien weken bij uitblijven 'vroeg start'

Gemeenten hebben een plicht om statushouders te begeleiden bij hun inburgeringstraject en om passende huisvesting te vinden.

¹⁷ COA (2024) 'Rapportage VrIP en Voorbereiding op inburgering Periode januari t/m juni 2024'.

¹⁸ Gesprekken met statushouders en COA-casemedewerkers.

¹⁹ Gesprekken met statushouders en COA-casemedewerkers en CBS (2024) '[3. Vroeg start asielmigranten tijdens verblijf in COA opvang](#)'. Het aandeel inburgeringsplichtigen waarmee (nog) geen gesprek is gevoerd is groter voor statushouders die in de noodopvang verblijven vergeleken met de reguliere opvang verblijven, aldus het CBS.

²⁰ Bij het opstarten van een noodopvang wordt prioriteit gegeven aan de basale voorzieningen, programma's komen later op gang, blijkt o.a. uit gesprekken met casemanagers en COA (2024) 'Rapportage VrIP en Voorbereiding op inburgering Periode januari t/m juni 2024'.

²¹ Zie bijvoorbeeld Inspectie Justitie en Veiligheid (2025) '[Brief Toezicht Inspectie Justitie en Veiligheid Ter Apel](#)'; Inspectie Justitie en Veiligheid, Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, Inspectie van het Onderwijs en de Nederlands Arbeidsinspectie (2023) '[Inspecties: Veiligheid en ontwikkeling van kinderen in asielopvang nog steeds in gevaar](#)'; en Inspectie Justitie en Veiligheid (2023) 'Toezicht (toekomstige) gemeentelijke opvang'. Het ontbreken van heldere kwaliteitskaders gebaseerd op onder andere de Opvangrichtlijn is een zorg voor zowel de gemeentelijke opvang, als ook tussenvoorzieningen (zoals doorstroomlocaties).

²² 57 procent van de statushouders verblijft in een noodopvang locatie en 45 procent van de amv met vergunning die in de COA-opvang verblijven, verblijven op een noodopvang locatie (COA, peildatum december 2024).

Eén van de uitgangspunten van de Wi2021 is de 'vroege start': het starten van inburgeringsactiviteiten van de gemeente terwijl de statushouder nog in de asielopvang verblijft.²³

Maar ondanks dat statushouders gemiddeld langer in de opvang verblijven, wordt de zogenoemde vroege start maar voor een klein deel van de statushouders uitgevoerd door gemeenten. Volgens het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) starten minder dan één op de vier statushouders tijdens hun verblijf bij het COA met inburgeringsactiviteiten van de gemeenten.²⁴ In de gevallen dat dit wel gebeurde, bleef het vaak bij een eerste kennismakingsgesprek (brede intake) en in slechts acht procent van de gevallen werd een persoonlijk plan inburgering en participatie (PIP) vastgesteld.²⁵

De vroege start door gemeenten tijdens het verblijf in de asielopvang is dus maar voor een kleine groep statushouders een feit.²⁶ COA-medewerkers spreken over een gat dat ontstaat na het veertien weken durende programma Voorinburgering als het inburgeringstraject door de gemeente uitblijft. De inburgering komt veelal stil te liggen.

Zo komt ook uit gesprekken met COA-medewerkers naar voren dat de begeleiding ná veertien weken afhankelijk is van de (uitgesproken) behoefte van de statushouder en de ruimte die medewerkers hebben naast hun begeleidingstaken voor de primaire doelgroep, asielzoekers. Kaders voor de begeleiding van statushouders die langdurig in de opvang verblijven ontbreken. Daardoor ontstaat het risico dat de begeleiding onvoldoende is, met name voor minder-zelfredzame personen.

Van statushouders wordt verwacht dat ze zo snel mogelijk deelnemen aan de Nederlandse maatschappij, het liefst via betaald werk.²⁷ Uit gesprekken blijkt dat dit aansluit bij de wens van statushouders: ze willen zelfredzaam zijn, ze willen hun kennis op peil houden en zich verder ontwikkelen, en ze willen via werk ook hun positie in de maatschappij opbouwen. Met name in de bovengenoemde context waarbij een gat ontstaat tussen wat het COA en de gemeentes kunnen betekenen, zou het starten met (betaald) werk vanuit de asielopvang een uitkomst zijn.

²³ Zo staat in de Memorie van Toelichting van de Wi2021 dat, "als dit praktisch mogelijk is", de gemeente direct vanaf het moment van de koppeling van de statushouder aan de gemeente start met de brede intake, het vaststellen van het persoonlijk plan inburgering en participatie (hier wordt o.a. de leerroute in vastgelegd) en alvast een inburgeringsaanbod doet terwijl iemand nog in de asielopvang woont. Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 35 483, nr. 3, p.19.

²⁴ CBS (2024) '[3. Vroege start asielmigranten tijdens verblijf in COA opvang, cohort 2022](#)'.

²⁵ Voor de 2023 cohort is dit aandeel vooralsnog kleiner, namelijk 13 procent startte tijdens verblijf in de asielopvang met een brede intake en voor 5 procent werd ook een PIP vastgesteld.

²⁶ Gemeenten ervaren een aantal belemmeringen bij het uitvoeren van de vroege start, zie bijvoorbeeld Radar Advies (2024) 'Eindrapport Uitvoering eerste fase Wet Inburgering 2021'.

²⁷ Memorie van toelichting wetsvoorstel Wet inburgering 2021, p.55.

Het COA heeft in dit kader een opdracht om zogenoemde 'meedoenbalies' te organiseren. Meedoenbalies werken met gemeenten, werkgevers en landelijke en/of lokale (maatschappelijke) organisaties om een participatieaanbod te creëren voor zowel asielzoekers als statushouders gedurende de gehele opvangperiode.²⁸ Op de meeste locaties waar statushouders verblijven is er echter geen meedoenbalie, aangezien deze op 38 van de 304 COA locaties aanwezig zijn.²⁹ De effectiviteit van deze balies is bovendien grotendeels afhankelijk van de mogelijkheden in de directe omgeving, met name als het gaat om de beschikbaarheid van betaald werk.

Onder andere door de lange wachttijd voor een burgerservicenummer (BSN-nummer), onzekerheden rondom mogelijke verhuizingen en het taalniveau van statushouders blijkt het vinden van (betaald) werk in de praktijk vaak niet mogelijk voor mensen die nog in de asielopvang verblijven. Veel potentieel blijft hierdoor onbenut.³⁰ Ondanks dat statushouders graag willen werken en ook werkgevers kansen zien blijkt dat integratie via (betaald) werk in de huidige situatie nog lastig te realiseren is.

Langdurig verblijf in de opvang staat integratie in de weg

De wijze waarop er nu invulling wordt gegeven aan (de voorbereiding van) inburgering van statushouders, voldoet veelal niet aan de Wi2021. De wet zet namelijk in op een doorlopende lijn, die ziet op het zo effectief en logisch mogelijk aansluiten van de verschillende stappen van een inburgeringstraject. Er wordt hiermee een zowel inhoudelijk als chronologisch doorlopend proces bedoeld. Het beperkt uitvoeren van de vroege start door gemeenten en de beperkte begeleiding die COA tijdens het langdurig verblijf in de opvang kan bieden zorgt echter voor het ontbreken van die doorlopende lijn. De Memorie van Toelichting van de Wet acht deze doorlopende lijn echter als "nadrukkelijk wenselijk" met name wanneer statushouders langdurig in de asielopvang verblijven.

Door het ontbreken van een (begeleidings-) kader na het voltooien van de Voorinburgering komt het inburgeringstraject veelal stil te liggen. Daarnaast liggen veel van de knelpunten waar statushouders tegenaan lopen (bijvoorbeeld contact met de gemeente, wachttijden tijdens de asielprocedure, wachttijden voor een woning, toegang tot de arbeidsmarkt) buiten de invloedssfeer en opdracht van het COA.

Deze knelpunten hebben een negatief effect op het welzijn van statushouders. Het lukt in de praktijk vaak niet om vanuit de opvang te beginnen met het opbouwen van een nieuw leven door (betaald) werk, een opleiding, of het

²⁸ Het aanbod betreft met name vrijwilligerswerk en heeft als doel om mensen in de asielopvang deel te laten nemen aan de samenleving.

²⁹ Het COA heeft een opdracht voor meedoenbalies op 38 locaties maar geeft aan dat ze (licht) meedoenbalies willen uitbreiden naar meer locaties.

³⁰ Nos (2024) '[Geen werk voor 18.000 asielzoekers en statushouders door wachtlijsten bsn](#)'. COA medewerkers deelden verscheidene anekdotes over werkgevers en statushouders die graag een arbeidscontract waren aangegaan, maar dit liep nagenoeg altijd stuk op administratieve belemmeringen. Volgens CBS onderzoek heeft één op de vijf statushouders een (deeltijd) baan tijdens zijn/haar verblijf in de opvang. Arbeidsparticipatie stijgt snel nadat statushouders worden gehuisvest.

opbouwen van sociale contacten met de ontvangende maatschappij. Naast de dankbaarheid die statushouders benadrukken tijdens gesprekken spreken ze zich ook uit over de mentale, fysieke en praktische last die zij ervaren door het lange wachten en het niet kunnen starten met een nieuw leven. COA-medewerkers vertellen dat ze zien hoe mensen die langdurig in de asielopvang verblijven langzaam (mentaal) afglijden, wat mogelijk invloed heeft op hun latere zelfredzaamheid.

Naast het 'gat' dat in de aanloop naar inburgering in de gemeente ontstaat stellen de Inspectie en TSD vast dat veel statushouders een achterstand kunnen oplopen door omstandigheden buiten hun invloedssfeer. Dit komt door verschillen in de kwaliteit van de opvangvoorzieningen, in het aanbod van het programma Voorinburgering door het COA (inclusief randvoorwaarden), in de hoeveelheid aan verhuisbewegingen tussen COA-locaties, in de beschikbaarheid van (betaalde) participatiemogelijkheden in de omgeving, in de wachttijd voor het krijgen van een BSN-nummer, in het al dan niet aangeboden krijgen van een vroege start door de gemeente, in het wel of geen hulp krijgen van de gemeente bij het aanvragen van toeslagen en in de wachttijd op het daadwerkelijk verhuizen naar een gemeente.³¹

Hoewel variatie in inburgeringstrajecten vanzelfsprekend is, zorgt een opeenstapeling van deze omstandigheden ervoor dat mensen reeds een achterstand oplopen voordat ze deel kunnen gaan nemen aan de maatschappij. Dit heeft mogelijk een negatief effect op de latere zelfredzaamheid van deze groep, waardoor de inburgering onder druk komt te staan.

Conclusie

De Inspectie Justitie en Veiligheid en Toezicht Sociaal Domein constateren dat de door de Wi2021 beoogde snelle en volwaardige deelname van statushouders aan de Nederlandse maatschappij onvoldoende wordt gefaciliteerd. De taak om opvang en begeleiding aan statushouders te bieden blijft na de afgesproken veertien weken de facto bij het COA liggen, terwijl het daar niet (formeel) toe in staat wordt gesteld. De verschillen in de invulling van (elementen van) de Wi2021 in combinatie met de huidige druk op de asielopvang verkleinen voor een groot deel van de statushouders de kans op een doorlopende inburgeringslijn. Dit heeft een nadelig effect op statushouders, die zo snel en zo goed mogelijk onderdeel zouden moeten gaan uitmaken van de samenleving. Doordat mensen lange tijd in een opvangsituatie verblijven, waar de kaders en voorzieningen niet op hen ingericht zijn, lopen zij het risico om stil komen te staan in hun ontwikkeling naar een volwaardig onderdeel van de Nederlandse maatschappij.

De Nederlandse maatschappij en statushouders hebben een gedeeld belang bij goede inburgering, zoals beoogd in de Wi2021. Om zelfredzaamheid te vergroten moeten statushouders toegang krijgen tot passende inburgeringsactiviteiten onder omstandigheden die aan kwaliteitsnormen voldoen. Belemmeringen die zelfredzaamheid in de weg staan dienen zoveel mogelijk te worden weggenomen, zoals verhuizingen tussen opvanglocaties, verblijf in ontoereikende voorzieningen

³¹ NRC (2025) ['Financieel gat' dreigt voor statushouders nu COA geen toeslagen meer voor hen aanvraagt](#).

en administratieve knelpunten. De Inspectie en TSD zien dat het COA niet in staat wordt gesteld om passende opvang en begeleiding te bieden aan de grote en groeiende groep statushouders die langdurig in de opvang verblijven.

Aanbevelingen

Aanbevelingen aan de minister van Asiel en Migratie en de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid:

- Zorg dat er structureel voldoende asielopvang-capaciteit beschikbaar is die aan kwaliteitsnormen voldoet. Indien de spreidingswet zoals voorgenomen wordt ingetrokken, zorg dringend voor een volwaardig alternatief hiervoor.
- Stel het COA (financieel) in staat om opvang van en begeleiding aan statushouders te bieden die aansluit bij het langdurige verblijf van statushouders en houd hierbij de doelstelling van de Wi2021 ten aanzien van de snelle en volwaardige deelname aan de Nederlandse maatschappij in het oog.
- Realiseer een structureel snellere uitstroom van statushouders zodat zij zoals beoogd kunnen gaan deelnemen aan de maatschappij en gemeenten hun regierol conform Wi2021 kunnen nemen. Zorg daarbij voor maatregelen die de effecten van het wetsvoorstel voor een verbod op voorrang op sociale huurwoningen en de geplande afschaffing van de gemeentelijke taakstelling mitigeren.
 - Zorg daarbij dat kwaliteitskaders voor (gemeentelijke) opvangvormen voor statushouders helder zijn en stel organisaties en overheden (financieel) in staat de opvang conform deze kaders uit te voeren.
- Zorg dat de in Wi2021 beoogde doorlopende lijn voor het inburgeringstraject wordt gerealiseerd, waarbij rekening wordt gehouden met de huidige realiteit waarin statushouders langdurig in de asielopvang verblijven. Doe dit in samenwerking met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de minister van Binnenlandse Zaken en gemeenten.

Een afschrift van deze brief wordt verzonden aan het COA en de VNG.

Hoogachtend,

mede namens Fleur Tack, *waarnemend programmadirecteur Toezicht Sociaal Domein*,

P.A. Spijkerman

Waarnemend inspecteur-generaal Inspectie Justitie en Veiligheid